

Republica MOLDOVA

Mun. UNGHENI

Judecătoria UNGHENI

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII
JUDECĂTORIA UNGHENI
Nr. de referință: 3049
leșim Nr. 02
Mun. Ungheni, 11 2023

Curtea Constituțională a Republicii Moldova,

Stimate dl Președinte,

Judecătoria UNGHENI expediază încheierea și excepția de neconstituționalitate, ridicată din oficiu, a sintagmei „în cazurile și în modul stabilit de lege” din articolul 108 din Codul familiei nr. 1316 din 26 octombrie 2000.

Digitally signed by Chilian Constantin
Date: 2023.11.02 12:36:28 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Cu respect,
Constantin CHILIAN
judecător Judecătoria UNGHENI

p/e
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
A REPUBLICII MOLDOVA
Intrare Nr. 2399
"02" 11 2023

Judecătoria UNGHENI

MD – 3600; or. Ungheni, str. Națională, nr. 10/1

Email: juncancelaria@justice.md; site: www.jm.instante.justice.md;

tel. (0236) 2 – 22 – 23

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

**a sintagmei „în cazurile și în modul stabilit de lege” din art. 108 din Codul
familiei**

(indexarea pensiei de întreținere stabilită într-o sumă bănească fixă)

A. Autorul excepției de neconstituționalitate¹**A.3. Instanța de judecată**

1. Judecătoria UNGHENI;
2. Judecător Constantin CHILIAN;
3. mun. UNGHENI, or. UNGHENI, str. Națională, nr. 10/1;
4. Email - juncancelaria@justice.md; tel. (0236) 2 – 22 – 23;

¹ Aici, autorul excepției de neconstituționalitate va alege rubrica relevantă, ștergându-le pe celelalte.

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecății instanței de drept comun²

Reclamanta este Nelea BOGDAN, iar pârâtul este Roman BOGDAN. Părțile au fost căsătoriți, în familia căroră s-au născut 4 copii.

Prin hotărârea nr. 2 – 3107/2021 din 29 noiembrie 2021, Judecătoria UNGHENI a statuat să încaseze de la pârâtul Roman BOGDAN în beneficiul reclamantei Nelea BOGDAN pensia de întreținere a copilului minor Jidea BOGDAN (a. n. 2009) în mărime de 1.200 de lei lunar, începând cu 4 octombrie 2021 până la atingerea majoratului de către acesta.

Hotărârea menționată a fost bazată pe art. 76 din Codul familiei și a devenit irevocabilă prin neatacare.

La 6 martie 2023, reclamanta a depus cererea de chemare în judecată împotriva pârâtului, prin care a cerut modificarea pensiei de întreținere a copilului minor. În acest context, reclamanta a susținut că majorarea anuală a salariului mediu pe economie prognozat în ultimii de 3 ani (cu circ 20 %) reprezintă o circumstanță esențială pentru admiterea pretenției de încasare a pensiei în mărime de $\frac{1}{4}$ cotă – parte din salariu și/sau alte venituri, încasată lunar, dar nu mai puțin de $\frac{1}{4}$ cotă – parte din salariu mediu lunar pe economie la data încasării pensiei de întreținere.

Cu alte cuvinte, reclamanta a cerut instanței să schimbe modalitatea de încasarea a pensiei stabilite inițial într-o sumă bănească fixă (art. 76 din Codul familiei) în pensie determinată în cotă – parte din salariu și/sau venituri ale pârâtului (art. 75 din Codul familiei).

În timpul dezbaterilor judiciare din 21 iunie 2023, instanța de judecată a întrebat avocatul reclamantului dacă acesta a solicitat indexarea pensiei într-o sumă bănească fixă în acord cu art. 108 din Codul familiei. În răspuns, avocatul reclamantei a menționat că o asemenea procedură nu este prevăzută de lege, iar executorii judecătorești nu au o claritate cu privire la modul de calcul al pensiei de întreținere.

Sub acest aspect, judecătorul se află în imposibilitate să stabilească în ce condiții pensia de întreținere urmează a fi ajustată la nivelul de inflație în condițiile art. 108 din Codul familiei și, după caz, să determine necesitatea de a aplica art. 110 din Codul familiei.

² Această parte a formularului trebuie să conțină un rezumat al informațiilor pertinente referitoare la cauza dedusă judecății instanței de drept comun, i.e. instanței în fața căreia sau de care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate

C. Obiectul sesizării³

Obiect al sesizării constituie sintagma „în cazurile și în modul stabilit de lege” din articolul 108 din Codul familiei nr. 1316 din 26 octombrie 2000.

În conformitate cu *art. 183 alin. (2) lit. a) din Codul de procedură civilă*, instanța de judecată nu este ținută de textul de lege indicat de către participanții, ci este obligată să aplice acel text de lege care corespunde situației de fapt, în măsura în care este confirmată de probele administrate (*vezi Radomilja și alții vs Croația (Marea Cameră)*, 20 martie 2018, parag. 123 – 127; *Molla Sali vs Grecia (Marea Cameră)*, 19 decembrie 2018, parag. 84).

La acest capitol, copilul minor al reclamantei și pârâtului beneficiază de o pensie de întreținere în mărime fixă în mărime de 1.200 de lei stabilită, conform hotărârii Judecătorei UNGHENI nr. 2 – 3107/2021 (nr. electronic – 2 – 21148160 – 51 – 2 – 06102021) din 29 noiembrie 2021. Hotărârea menționată a fost bazată pe art. 76 din Codul familiei.

În acest context, *art. 108 din Codul familiei* prevede că – „Pensia de întreținere, stabilită de instanța judecătorească într-o sumă bănească fixă, *se indexează în cazurile și în modul stabilit de lege.*”.

În cadrul dezbaterilor judiciare din 21 iunie 2023, avocatul reclamantului a fost întrebat despre posibilitatea indexării pensiei în baza art. 108 din Codul familiei. Cu toate acestea, avocatul a explicat că în practică, această procedură nu este reglementată de lege, și nici executorii judecătorești nu au claritate cu privire la modalitatea de calcul a indexării.

În lipsa unor reglementări clare în acest sens, avocatul a indicat că singura soluție practică ar fi depunerea unei acțiuni civile pentru a modifica pensia de întreținere a copilului în conformitate cu art. 110 din Codul familiei.

Prin urmare, unicul remediu practic este depunerea unei acțiuni civile de modificare a pensiei de întreținere a copilului în acord cu art. 110 din Codul familiei. În special, partea care cere modificarea mărimii pensiei de întreținere are obligația de a dovedi că situația materială și/sau familială a uneia dintre părți s-a schimbat *în mod substanțial, dar nu formal (a se vedea Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 4 din 15 aprilie 2013, punctul 4, 11)*. Dacă acest lucru este adevărat, instanța de judecată este în drept să ia în calcul toate circumstanțele care sunt prezentate de către părți și care se află într-o legătură strânsă cu obligația părinților de a-și întreține copiii.

Totuși, judecătorul nu poate decide asupra aplicabilității articolului 110 din Codul familiei *fără să aibă cunoștințe despre cazurile și modurile de indexare a pensiei de întreținere* prevăzute în mod specific în articolul 108 din același cod.

Pe această cale, articolul 108 din Codul familiei sunt aplicabile la soluționarea cauzei.

³ În această parte a formularului se vor menționa prevederile contestate în fața Curții Constituționale, potrivit competenței sale *ratione materiae*. Aceste prevederi trebuie să fie aplicabile la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

În acest context, Curtea Constituțională a reținut că omisiunea legislativă constituie obiect de examinare al Curții dacă prin această este afectat un drept constituțional fundamental (*a se vedea* Hotărârea Curții Constituționale, nr. 19 din 3 iulie 2018, parag. 59).

În funcție de argumentele de mai jos,

SOLICITĂM

- 1) Verificarea constituționalității textului „în cazurile și în modul stabilit de lege” din articolul 108 din Codul familiei, *în partea* ce ține de omisiunea legislativă de a legifera cazurile și modurile de indexare a pensiei de întreținere a copilului minor stabilită de instanța de judecată într-o sumă bănească fixă;
- 2) Până la remedierea deficienței de reglementare constatate și înlăturarea viciului de neconstituționalitate, *să fie indexată* mărimea pensiei de întreținere a copilului minor stabilită de instanța de judecată într-o sumă bănească fixă cel puțin și să se bazeze cel puțin pe rata inflației medii anuale la data pronunțării hotărârii judecătorești care urmează a fi calculat în fiecare an după pronunțarea hotărârii.

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție⁴

În cazul de față, considerăm incidența următoarelor drepturi din Constituție.

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

Articolul 48

Familia

(1) Familia constituie elementul natural și fundamental al societății și are dreptul la ocrotire din partea societății și a statului.

(2) Familia se întemeiază (...) și pe dreptul și îndatorirea părinților de a asigura creșterea, educația și instruirea copiilor.

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a menționat că testul calității legii se efectuează prin raportare la un drept fundamental. Calitatea unei legi nu constituie o problemă de constituționalitate atât timp cât nu este afectat un drept fundamental (a se vedea DCC nr. 68 din 15 iunie 2020, § 21, DCC nr. 38 din 7 aprilie 2020, § 20, DCC nr. 56 din 2 iunie 2020, § 24).

La acest capitol, din lecturarea articolelor de mai sus, observăm că interesul superior al copilului nu este un drept distinct în vreun articol din Constituția Republicii Moldova. Pe de o parte, acesta poate rezulta din îndatorirea părinților de a asigura creșterea copiilor prevăzute în art. 48 alin. (2) din Constituție.

Sub acest aspect, conform hotărârii nr. 19 din 6 iunie 2017, Curtea Constituțională

39. Curtea reține că dreptul la respectarea vieții de familie include în sine și relația dintre părinte și copil. În acest sens, între copil și părinții săi există o legătură constitutivă a unei vieți familiale, fiecare având drepturi și obligații specifice.

40. Drepturile părintești constituie o categorie specială de drepturi care conferă titularilor mai mult o îndatorire decât un privilegiu, în măsura în care ele reprezintă o sumă de prerogative care trebuie exercitate nu în interesul titularilor, ci în interesul superior al copilului.

⁴ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta de ce consideră aplicabil unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție, adică va argumenta dacă există o ingerință în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție.

Pe de altă parte, în sensul art. 4 din Constituție, interesul superior al copilului constituie un element fundamental al vieții de familie, protejat de art. 8 al *Convenției Europene a Drepturilor Omului* și *Convenția Internațională cu privire la drepturile copilului nr. 52 din 20 noiembrie 1989*. În ambele cazuri, Republica Moldova este parte a acestor Convenții, ratificate prin hotărârile Parlamentului nr. 1298 din 24 iulie 1997 și, după caz, nr. 408 – XII din 12 decembrie 1990.

În jurisprudența sa, Curtea Europeană a menționat că orice copil trebuie asigurat cu o dezvoltare într-un mediu sănătos, iar un părinte nu poate avea dreptul *să ia măsuri care ar afecta sănătatea și dezvoltarea copilului*, în temeiul articolului 8 din C.E.D.O. (*a se vedea Leonov vs Federația Rusă*, 10 aprilie 2018; parag. 66; *Petrov și alții vs Federația Rusă*, 23 octombrie 2018; parag. 100; *Širvinskas vs Lithuania*, 23 iulie 2019, parag. 95).

În același timp, conform *art. 27 alin. (1) și (2) din Convenția Internațională cu privire la drepturile copilului nr. 52 din 20 noiembrie 1989*,

- (1) Statele părți recunosc dreptul oricărui copil la un nivel de viață suficient pentru dezvoltarea sa fizică, mentală, spirituală, morală și socială.
- (2) Părinților și oricăror altor persoane care au în grijă un copil le revine în primul rând responsabilitatea de a asigura, *în limita posibilităților și a mijloacelor lor financiare*, condițiile de viață necesare dezvoltării copilului.
- (3) Statele părți, ținând seama de condițiile naționale și în limita mijloacelor lor, vor adopta măsuri corespunzătoare pentru a ajuta părinții și alte persoane care au în grijă un copil să valorifice acest drept și vor oferi, în caz de nevoie, o asistență materială și programe de sprijin, în special în ceea ce privește alimentația, îmbrăcămintea și locuința.

Aspectele de mai sus din jurisprudență și art. 74, 76, 108 din Codul familiei subliniază că pensia de întreținere este o componentă esențială a interesului superior al copilului, asigurându-i acestuia un mediu sănătos și sprijinul necesar pentru dezvoltare.

În mod corespunzător, considerăm că textul „în cazurile și în modul stabilit de lege” din articolul 108 din Codul familiei nr. 1316 din 26 octombrie 2000 trebuie raportat la art. 23 alin. (2) din Constituție și exigențele interesului superior al copilului și responsabilitățile părinților care rezultă din art. 48 alin. (2) din Constituție, art. 8 din CEDO și art. 27 din Convenția Internațională cu privire la drepturile copilului nr. 52 din 20 noiembrie 1989.

E. Argumentarea pretensei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție⁵

În cazul de față, sesizarea formulată are drept scop de a verifica constituționalitatea textului „în cazurile și în modul stabilit de lege” din articolul 108 din Codul familiei nr. 1316 din 26 octombrie 2000.

În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a subliniat că o normă de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să-i permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțe, consecințele acestei conduite (a se vedea DCC nr. 16 din 10 februarie 2020, § 18).

Atunci când analizează calitatea legii, Curtea atrage atenție la existența reperelor obiective care ajută destinatarul și interpretul legii să prevadă sensul exact al dispozițiilor contestate (a se vedea DCC nr. 3 din 16 ianuarie 2020, § 28).

La acest capitol, dreptul la respectarea vieții de familie include în sine și relația dintre părinte și copil. În acest sens, între copil și părinții săi există o legătură constitutivă a unei vieți familiale, fiecare având drepturi și obligații specifice (*a se vedea* hotărârea CC nr. 19 din 6 iunie 2017, parag. 39).

De altfel, părinții care au în grijă un copil le revine în primul rând responsabilitatea de a asigura, *în limita posibilităților și a mijloacelor lor financiare*, condițiile de viață necesare dezvoltării copilului.

Obligația constituțională de mai sus a fost dezvoltată în Codul familiei. Conform *art. 74 alin. (1) din Codul familiei*, părinții sunt obligați să-și întrețină financiar copiii minori. Rezultă că reclamantul și pârâtul au obligația legală de a asigura, în limitele stării materiale a fiecăruia, condițiile de viață necesare dezvoltării copilului.

În această ordine de idei, legislatorul a reglementat modul de încasare și de plată a pensiei de întreținere în capitolul 16 din Codul familiei și art. 114 din Codul de executare.

Legislatorul a stabilit două categorii de pensii de întreținere a copiilor minori:

- a) *Pensia de întreținere pentru copil minor încasat din salariu și/sau din alte venituri în mărime de cote – părți în funcție de numărul copiilor (art. 75 din Codul familiei);*

⁵ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta, după caz, de ce consideră că îi este încălcat unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție. Este recomandabil ca acesta să urmeze, în argumentarea sa, următorii pași: (1) dacă ingerința în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție este prevăzută de lege; în caz afirmativ, (2) dacă ingerința urmărește realizarea unui scop legitim permis de Constituție; în caz afirmativ, (3) dacă există o legătură rațională între ingerință și scopul legitim urmărit; în caz afirmativ, (4) dacă ar putea fi instituite alte măsuri legislative la fel de eficiente și mai puțin intruzive pentru dreptul/drepturile fundamentale în discuție; în caz afirmativ, (5) dacă ingerința este proporțională cu scopul legitim urmărit.

Legislatorul a descris cu lux de amănunte modul de calcul a pensiei de întreținere stabilit de instanța de judecată conform art. 75 din Codul familiei. *De exemplu*, potrivit art. 104 alin. (5) și art. 114 alin. (4) din Codul familiei,

Dacă debitorul nu a lucrat în perioada în care s-a format restanța sau nu a prezentat actele ce confirmă salariul și/sau alte venituri ale sale, cuantumul restanței la pensia de întreținere se determină de către executorul judecătoresc, *pornindu-se de la salariul mediu pe țară la data determinării restanței*. Dacă părțile nu sunt de acord cu suma restanței calculate sau situația financiar-materială a debitorului nu permite achitarea în conformitate cu alin.(1), ele sunt în drept să se adreseze cu o cerere în judecată pentru a se stabili suma concretă a restanței.

b) Pensia de întreținerea pentru copil minor stabilită într-o sumă bănească fixă (art. 76 din Codul familiei).

În acest caz, legislatorul a prevăzut modul de calcul al pensiei de întreținere într-o sumă bănească fixă. *De exemplu*, potrivit art. 108 din Codul familiei, pensia de întreținere într-o sumă bănească fixă indexează în cazurile și în modul stabilit de lege.

Este de remarcat că legislatorul a folosit sintagma „stabilit de lege”. Cu toate acestea, se observă că Codul familiei, Codul de executare sau o altă lege nu stabilește cazurile și modul de indexare a pensiei de întreținere într-o sumă bănească fixă.

În această ordine de idei, reiterăm faptul că existența unui temei juridic nu este în sine suficient pentru a satisface principiul legalității. Când se vorbește de „lege”, rezultă că normele juridice pe care se întemeiază ingerința trebuie să fie suficient de accesibile, precise și previzibile în aplicarea lor.

De altfel, avocatul reclamantei a explicat că în practică, această procedură nu este reglementată de lege, și nici executorii judecătorești nu au claritate cu privire la modalitatea de calcul a indexării. În lipsa unor reglementări clare în acest sens, avocatul a indicat că singura soluție practică ar fi depunerea unei acțiuni civile pentru a modifica pensia de întreținere a copilului în conformitate cu art. 110 din Codul familiei.

Din studierea jurisprudenței naționale, părinții sunt nevoiți să se adreseze în instanțele de judecată pentru modificarea cuantumului pensiei de întreținere stabilite într-o sumă fixă, conform art. 110 din Codul familiei. Totuși, scopul și temeiurile de aplicare a acestui articol *sunt total diferite* decât a art. 108 din Codul familiei.

Din cuprinsul art. 74, 76, 108 din Codul familiei rezultă că pensia de întreținere este o componentă esențială a interesului superior al copilului, asigurându-i acestuia un mediu sănătos și sprijinul necesar pentru dezvoltare.

În mod corespunzător, scopul pensiei de întreținere nu constituie un privilegiu personal al părintelui, ci o protecție eficientă a minorului care necesită sprijin material din partea părintelui care locuiește separat sau nu contribuie financiar în mod constant.

De altfel, indexarea pensiei de întreținere într-o sumă bănească fixă *poate fi* interpretată ca o garanție a securității financiare a acestuia, care îi oferă copilului protecție practică față

de diminuarea nejustificată a valorii pensiei stabilite prin hotărâre judecătorească. Garanția menționată poate fi rapid golită de conținut din cauza unei inflații persistente. De exemplu, în ultimii ani, inflația a înregistrat o rată de 4,8% în anul 2019, de 3,8% în anul 2020, de 5,1% în anul 2021, ajungând la 34,62% în octombrie 2022 (a se vedea hotărârea CC nr. 21 din 6 decembrie 2022, parag. 16). Într-un asemenea caz, pensia determinată de judecător devine inefficientă și nu-și realizează scopul *inițial*.

Prin urmare, având în vedere că inflația erodează valoarea pensiei de întreținere, considerăm că lipsa unui mecanism de indexare a pensiei reprezintă o ingerință gravă în drepturile copilului.

Mai mult, conform dispozițiilor finale și tranzitorii din Codul familiei, Guvernul Republicii Moldova a avut obligația de a adopta acte normative care să asigure aplicarea prezentului Cod (art. 167 din Codul familiei). În plus, conform art. 2 alin. (1) și art. 27 alin. (3) din Convenția Internațională cu privire la drepturile copilului nr. 52 din 20 noiembrie 1989, statele părți se angajează să respecte drepturile care sunt enunțate în prezenta Convenție și, ținând seama de condițiile naționale și în limita mijloacelor lor, vor adopta măsuri corespunzătoare pentru a ajuta părinții și alte persoane care au în grijă un copil să valorifice acest drept și vor oferi, (...).

Pe această cale, Guvernul și Parlamentul nu și-au respectat obligația pozitivă de a reglementa cazurile și modul de indexare a pensiei de întreținere într-o sumă bănească fixă.

O asemenea omisiune legislativă încalcă grav drepturile copilului. În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a reținut că omisiunea legislativă constituie obiect de examinare al Curții dacă prin această este afectat un drept constituțional fundamental (a se vedea Hotărârea Curții Constituționale, nr. 19 din 3 iulie 2018, parag. 59).

Cu alte cuvinte, copilul care a obținut un drept *definitiv* de a primi pensie de întreținere într-o mărime fixă **nu are posibilitatea să decidă și să prevadă** (a) cazurile; (b) modurile; (c) subiectul responsabil de indexarea pensiei de întreținere.

Prin urmare, concluzionăm că textul „în cazurile și în modul stabilit de lege” din articolul 108 din Codul familiei nu este conform cu standardul previzibilității legii. În această situație, textul menționat este contrar art. 23 în raport cu exigențele interesului superior al copilului și responsabilitățile părinților care rezultă din art. 48 alin. (2) din Constituție, art. 8 din CEDO și art. 27 din Convenția Internațională cu privire la drepturile copilului nr. 52 din 20 noiembrie 1989.

În partea ce ține de instituirea unor măsuri legislative la fel de eficient sau mai puțin intruzive pentru drepturile omului, Curtea Constituțională a analizat o problemă similară în cazul salariilor judecătorilor și procurorilor. De exemplu, Curtea Constituțională a considerat că (ajustarea salariilor) în baza ratei inflației nu este un fapt neobișnuit, pentru că un mecanism similar este aplicat și în cazul altor drepturi social-economice, e.g. în cazul dreptului la indexarea pensiei (articolul 13 alin.(2) din Legea privind sistemul public de pensii).

F. Lista documentelor relevante (dacă este cazul)⁶

⁶ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va enumera documentele relevante (extrasul cu prevederile normative contestate, alte hotărâri sau decizii ale Curții Constituționale cu un obiect similar, alte hotărâri sau decizii cu obiect similar pronunțate de alte curți constituționale, jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, studii de drept comparat), pe care le va anexa.

G. Declarația și semnătura autorului sesizării⁷

Subsemnatul, Constantin CHILIAN, declar pe propria onoare că informațiile prezentate Curții sunt veridice.

Cu respect,

Constantin CHILIAN

judecător Judecătoria UNGHENI

Digitally signed by Chilian Constantin
Date: 2023.11.02 12:27:14 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

⁷ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va declara pe propria sa onoare că informațiile prezentate Curții sunt veridice, semnând la final.

Republica Moldova

Î N C H E I E R E

31 octombrie 2023

În cauza civilă nr. 2 – 741/2023 (nr. dosarului – 2 – 23094132 – 51 – 2 – 06032023),

având ca obiect cererea de chemare în judecată depusă, la 6 martie 2023, de către Nelea BOGDAN împotriva lui Roman BOGDAN, cu privire la modificarea cuantumului pensiei de întreținere a copilului minor;

- repartizată la 6 martie 2023 și acceptată în procedură contencioasă la 16 martie 2023, cu enumerarea actelor ce urmează a fi efectuate pentru pregătirea cauzei și cu indicarea termenelor îndeplinirii lor;

Judecătoria UNGHENI, în numele căreia examinează judecătorul specializat în materie civilă:

Președintele: Constantin CHILIAN, judecător
și Tatiana CHIORESCU, grefier de ședință,

emite următoarea încheiere judecătorească, în baza art. 12¹; art. 269 - 270 din Codul de procedură civilă, având cuprinsul de mai jos:

PROBLEMA ASUPRA CĂREIA A FOST EMISĂ ÎNCHEIEREA.

1. În cadrul ședinței de judecată din 5 iulie 2023, judecătorul a reluat dezbaterile judiciare și a sesizat Curtea Constituțională cu privire ridicarea excepției de neconstituționalitate a sintagmei „în cazurile și în modul stabilit de lege” din articolul 108 din Codul familiei nr. 1316 din 26 octombrie 2000.

2. În același timp, judecătorul notează că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată din oficiu, ceea ce presupune redactarea acesteia. Prin urmare, încheierea și sesizarea a fost emisă la 31 octombrie 2023, din cauza volumului excesiv de muncă (dosare repartizate, anul 2022 – 1007; anul 2023 – 963; activitatea – motivarea hotărârilor, examinarea altor cereri și desfășurarea ședințelor), inclusiv aflării judecătorului în concediu de odihnă anual (21 august – 28 septembrie 2023).

LEGEA GUVERNANTĂ.

3. Procedura de ridicare a excepției de neconstituționalitate este reglementat de art. 12¹ din Codul de procedură civilă potrivit căruia

- 1) În cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.
- 2) La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:
 - (a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție;

Judecătoria UNGHENI

MD – 3600; or. Ungheni, str. Națională, nr. 10/1

Email: juncancelaria@justice.md; site: www.jun.instante.justice.md;

tel. (0236) 2 – 22 - 23

- (b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;
 - (c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;
 - (d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.
- 3) Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amână pledoariile.
- 4) Dacă nu sunt întrunite cumulativ condițiile specificate la alin.(2), instanța refuză ridicarea excepției de neconstituționalitate printr-o încheiere care poate fi atacată odată cu fondul cauzei.
- 5) Instanța de judecată poate ridica excepția de neconstituționalitate doar dacă cererea de chemare în judecată sau cererea de apel a fost acceptată în modul prevăzut de lege ori dacă cererea de recurs împotriva hotărârii sau deciziei curții de apel a fost declarată admisibilă conform legii.

MOTIVAREA INSTANȚEI DE JUDECATĂ.

4. În cazul de față, instanța de judecată este *în drept* să sesizeze din oficiu Curtea Constituțională în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea unei legi ce urmează a fi aplicată la soluționarea unei cauze.

5. Conform obiectului acțiunii civile deduse judecării, reclamantul a solicitat modificarea pensiei de întreținere a copilului minor stabilit în formă fixă, conform hotărârii Judecătorei UNGHENI din 29 noiembrie 2021. În acest context, reclamanta a susținut că majorarea anuală a salariului mediu pe economie prognozat în ultimii de 3 ani (cu circ 20 %) reprezintă o circumstanță esențială pentru admiterea pretenției de încasare a pensiei în mărime de ¼ cotă – parte din salariu și/sau alte venituri, încasată lunar, dar nu mai puțin de ¼ cotă – parte din salariu mediu lunar pe economie la data încasării pensiei de întreținere. Pe altă parte, conform art. 108 din Codul familiei, pensia de întreținere, stabilită de instanța judecătorească într-o sumă bănească fixă, se indexează „în cazurile și în modul stabilit de lege”. Sub acest aspect, judecătorul se află în imposibilitate să stabilească în ce condiții pensia de întreținere urmează a fi ajustată la nivelul de inflație și, după caz, să determine necesitatea de a aplica art. 110 din Codul familiei.

6. La acest capitol, judecătorul va verifica întrunirea condițiilor prevăzute în art. 12¹ alin. (3) din Codul de procedură civilă, *în special*

- (a) **Obiectul excepției** se referă sintagma „în cazurile și în modul stabilit de lege” din articolul 108 din Codul familiei nr. 1316 din 26 octombrie 2000 care intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;
- (b) **Excepție** este ridicată de instanța de judecată din oficiu;
- (c) **Obiectul excepției** se referă sintagma „în cazurile și în modul stabilit de lege” din articolul 108 din Codul familiei nr. 1316 din 26 octombrie 2000, care este aplicabil la soluționarea cauzei.

De altfel, în conformitate cu art. 183 alin. (2) lit. a) din Codul de procedură civilă, instanța de judecată nu este ținută de textul de lege indicat de către participanții, ci este obligată să aplice acel text de lege care corespunde situației de fapt, în măsura în care este confirmată de probele administrate (vezi Radomilja și alții vs Croația (Marea Cameră), 20 martie 2018, parag. 123 – 127; Molla Sali vs Grecia (Marea Cameră), 19 decembrie 2018, parag. 84).

La acest capitol, copilul minor al reclamantei și pârâtului beneficiază de o pensie de întreținere în mărime fixă în mărime de 1.200 de lei stabilită, conform hotărârii Judecătorei UNGHENI nr. 2 – 3107/2021 (nr. electronic – 2 – 21148160 – 51 – 2

– 06102021) din 29 noiembrie 2021. Hotărârea menționată a fost bazată pe art. 76 din Codul familiei.

În acest context, art. 108 din Codul familiei prevede că – „Pensia de întreținere, stabilită de instanța judecătorească într-o sumă bănească fixă, se indexează în cazurile și în modul stabilit de lege.”.

În cadrul dezbaterilor judiciare din 21 iunie 2023, avocatul reclamantului a fost întrebat despre posibilitatea indexării pensiei în baza art. 108 din Codul familiei. Cu toate acestea, avocatul a explicat că în practică, această procedură nu este reglementată de lege, și nici executorii judecătorești nu au claritate cu privire la modalitatea de calcul a indexării.

În lipsa unor reglementări clare în acest sens, avocatul a indicat că singura soluție practică ar fi depunerea unei acțiuni civile pentru a modifica pensia de întreținere a copilului în conformitate cu art. 110 din Codul familiei.

Prin urmare, unicul remediu practic este depunerea unei acțiuni civile de modificare a pensiei de întreținere a copilului în acord cu art. 110 din Codul familiei.

Pe această cale, articolul 108 din Codul familiei sunt aplicabile la soluționarea cauzei.

(d) *Din analiza portalului Curții Constituționale*, prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de neconstituționalitate.

7. În astfel de circumstanțe, instanța de judecată consideră necesar să sesizeze Curtea Constituțională pentru verificarea constituționalității sintagmei „în cazurile și în modul stabilit de lege” din articolul 108 din Codul familiei nr. 1316 din 26 octombrie 2000.

CONCLUZIA.

8. Având în vedere circumstanțele care preced, instanța de judecată ajunge la concluzia de a ridica excepția de neconstituționalitate.

**Din motivele prezentate supra,
instanța de judecată**

1. *Ridică excepția de neconstituționalitate*, din oficiu, a sintagmei „în cazurile și în modul stabilit de lege” din articolul 108 din Codul familiei nr. 1316 din 26 octombrie 2000.
2. *Sesizează* Curtea Constituțională pentru verificarea constituționalității sintagmei de mai sus.
3. *Expediază* sesizarea și materialele cauzei Curții Constituționale.
4. *Amâna* examinarea cauzei până la pronunțarea Curții Constituționale pe marginea excepției.
5. Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Încheierea judecătorească este pusă la dispoziția părților, prin expedierea la adresa cunoscută de către instanța judecătorească și plasarea pe pagina web – <https://jun.instante.justice.md/>”.

Judecător

Digitally signed by Chilian Constantin
Date: 2023.11.02 12:28:48 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Constantin CHILIAN